

การพัฒนาการให้บริการสุขภาพสตรีเพื่อการดูแลสุขภาพเต้านม

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการให้บริการสุขภาพสตรีเพื่อการดูแลสุขภาพเต้านม ศึกษา ณ โรงพยาบาลพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ระหว่าง กรกฎาคม 2549 – มิถุนายน 2553 ผลการวิจัยระยะวิเคราะห์สถานการณ์พบว่า โรงพยาบาลขาดความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเต้านม และขาดความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องเพศภาวะ (gender awareness) จึงมีผลทำให้สตรีที่คลำพบก้อนที่เต้านมเข้ารับบริการตรวจคัดกรองก้อนที่เต้านมล่าช้า นอกจากนี้พยาบาลที่ปฏิบัติงานทางคลินิกยังไม่มีแนวทางการปฏิบัติสำหรับดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเพื่อให้มาตรฐานการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมดีขึ้น ดังนั้นจึงนำมาสู่กระบวนการพัฒนาที่ประกอบด้วย 3 ระยะ ระยะแรกคือ การให้ความรู้กับพยาบาล ระยะที่สองคือ การพัฒนามาตรฐานการดูแลและการสร้างเครือข่ายบริการสุขภาพ และระยะที่สามคือการพัฒนาบริการสุขภาพอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ของการพัฒนาบริการสุขภาพนี้พบว่า สตรีที่คลำพบก้อนที่เต้านมมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมในระยะแรกเร็วขึ้น และเป็นก้อน ที่มีขนาดน้อยกว่า 2 ซม นอกจากนี้ผลของการวิจัยทำให้เกิดการบริการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมที่เป็นบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop services) และเป็นบริการที่มีความละเอียดอ่อนเชิงเพศภาวะ มีการพัฒนาคุณภาพบริการทางคลินิกที่ใช้ระหว่างสหสาขาวิชาชีพคือ การตามรอยโรคทางคลินิก (clinical tracer) ที่เป็นการดูแลต่อเนื่อง และมีกลุ่มสนับสนุนทางสังคมสำหรับการดูแลผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: มะเร็งเต้านม สุขภาพเต้านม เพศภาวะ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

The Development of Women's Health Services for Breast Healthcare

ABSTRACT

This action research was conducted to develop women's health services for breast health care in Phraputhabat hospital, Saraburi Province, during the period July 2006 – June 2010. Results from the situational analysis phase showed that nurses lacked knowledge of breast health care and lacked gender awareness. This caused women, whose breast mass, to have a delayed detection of breast cancer. Furthermore, nurse practitioners lacked clinical practice guidelines to improve standards of care for patients with breast cancer. Therefore, the process of developing included 3 phases. The first was provided an educational program for nurses, the second was constructed standards for care and built health services networks, and lastly was developed sustainable health care services.

The outcome of this health service development found that women who found breast tumors, increasingly early detection, and tumors size less than 2 cms. Furthermore, the outcome of this research established one stop services with gender sensitive care for breast cancer screening. The clinical tracer was constructed by a multidisciplinary team, along with continuing care and social support groups for care patients with breast cancer in the community, proved to be highly effective.

Key Words: breast cancer, breast healthcare, gender, action research